

Notat til Fredericia kommune om behovet for hhv ugentlige timer og puljetimer til kontaktperson for døvblinde/ FDDB november 2019

Det er som udgangspunkt meget svært at sætte faste timetal på, hvor stort et behov den enkelte døvblinde har for hjælp.

GENERELT:

En udmåling af timetal forudsætter udover en opgørelse af antal af forskellige aktiviteter, som personen med døvblindhed har brug for hjælp til, også en realistisk vurdering af tidsforbrug for hver enkelt aktivitet, hvor kontaktpersonen skal bistå med hjælp. En realistisk vurdering kræver, at der bliver taget udgangspunkt i det grundlæggende livsvilkår, som er gældende for alle personer med erhvervet døvblindhed:

Når de to vigtigste sanser er ramt betyder det, at mange gøremål selvsagt tager længere tid at udføre, end det tilsvarende vil gøre for personer som er normalt seende og hørende. Forud for en aktivitet, under deltagelse i en aktivitet og efter en aktivitet er der brug for formidling af informationer og synsbeskrivelse fra kontaktpersonen.

Det er meget energikrævende og kræver ekstra koncentration for personen med døvblindhed enten at lytte til det talte sprog eller at aflæse visuelt eller taktilt tegnsprog. Der er derfor ofte brug for små pauser undervejs. Hertil kommer, at nogle situationer og miljøer er sværere end andre at kommunikere i f.eks. på trapper, i venterum, i støjfyldte lokaler, ude i trafikken osv. Som følge af at kommunikation er vanskelig, opstår der ofte misforståelser undervejs. Det betyder, at informationer ofte skal gentages eller forklares med andre ord, når kontaktpersonen f.eks. gennemgår post eller formidler, hvad andre personer siger f.eks. personale i en tøjforretning eller hos tandlægen.

Døvblindhed udgør på mange måder en trussel mod kommunikation og samspil med andre mennesker. Kommunikation påvirkes også af usikkerhed og manglende kontrol i situationen. Kommunikation består ikke kun af det verbale budskab (det talte eller tegnede budskab dvs. kommunikation formidlet ved tegnsprog/taktilt tegnsprog). Den non-verbale kommunikation såsom f.eks. kropssprog, mimik, øjenkontakt og tonefald er centrale dele af kommunikation, og er alt sammen betydningsbærende i samværet og kommunikationen med andre.

Personer med døvblindhed opfatter ikke non-verbal kommunikation, hvilket kan føre til mange misforståelser i kommunikationen. Det er svært at få fat i sammenhængen, både rent sprogligt, men også når det gælder selve situationen, som kommunikationen udspiller sig i. Personen med døvblindhed har svært ved at opfatte feedback f.eks. signaler som kan bestå af et lille nik, et smil eller tonefald. Det leder til usikkerhed om, hvad ens samtalepartner egentlig synes om det der

bliver fremsagt, om personen med døvblindhed skal fortsætte eller ikke, om folk er for eller mod det personen siger eller om de bliver trætte af at lytte. I de aktiviteter, hvor der indgår socialt samspil, skal kontaktpersonen således både formidle verbal- og non-verbal kommunikation, hvilket også er særdeles tidskrævende i samarbejdet med kontaktperson og skal medregnes i udmåling af timer.

Personer med døvblindhed må desuden ofte rejse langt for at være sammen med ligestillede, da de ting andre kan deltage i som foregår i lokalsamfundet ikke er tilrettelagt for døvblinde. Derfor bruges der mange kontaktpersontimer til transport.

Med udgangspunkt i ovenstående vurderer FDDB at timetallet er lavt sat til hhv maksimalt 14 hhv 2-4 timer. Det kan ikke afvises at der er døvblinde, der kan få opfyldt deres behov med de timer, men det er problematisk at det er sat som et maksimum.

Det kræver tid, hvis en person med døvblindhed på lige fod med personer uden handicap skal have mulighed for at opretholde aktiviteter og være delagtig i samfundet og i egen omgangskreds. Vi henviser her til formålet med kontaktpersonordningen som er "at give borgere over 18 år, der er funktionelt døvblinde, mulighed for at få en særlig form for hjælp, der kan være med til at bryde modtagerens isolation samt bidrage til, at modtageren kan leve så normalt som muligt på trods af det meget svære kommunikationshandicap og massive ledsagebehov".

INDSATSENS INDHOLD OG STØTTE

Af Fredericia kommunes udkast til kvalitetsstandard fremgår en snævrere beskrivelse af indsatsens indhold og støtte. FDDB opfordrer derfor til at ændre, så vejledningen til servicelovens § 98 refereres. I det følgende henvises til vejledningens ord med bemærkninger til hvad der kan indgå i vurderingen af timetallet.

"At besøge og kommunikere med modtageren af hjælpen, orientere om hverdagen, bistå med at oversætte breve, meddelelser, regninger m.m."

Ifht vurderingen af timetallet, skal det huskes, at der er mange døvblinde som har brug for hjælp til synsbeskrivelser af hjemmesider, at få synsbeskrevet sportsbegivenheder (VM fodbold, Tour De France mv), følge med på sociale medier i familiens liv og fx læse tekst-tv side 731, som er nyheder for døve. Det er hverdagsaktiviteter for personer uden syns- og hørehandicap, og mange døvblinde følger med i dette for at kunne holde sig orienteret om samfundet og være med i snakke med familien, venner og øvrige de møder.

"At ledsage til indkøb, besøg, forretninger mv og ledsage til aktiviteter, kurser, møder mv"

Andre aktiviteter som falder under denne kategori er fx:

- Motion af forskellig art herunder svømning eller fitness. Her skal det huskes, at dette typisk også kræver ledsagelse til og fra, synsbeskrivelse og kommunikationsformidling under aktiviteten, og

ved en del aktiviteter bruges ekstra tid på omklædning.

- Gudstjeneste og herefter socialt samvær med de andre kirkegængere samt kaffebord
- Shopping af tøj. Her skal det understreges, at det ikke kun handler om at blive ledsaget til og fra en tøjbutik, men at der også skal bruges tid på synsbeskrivelse til personen med døvblindhed ift. hvordan tøjet ser ud, eller tøjet matcher.
- Cafébesøg.
- Netværksgrupper, besøg på kommunens frivilligcenter, seniorcenter, frivillighuse mv
- Skakspil som en del døvblinde interesserer sig for, og har brug for hjælp til fx download af partier og farvegengivelse.
- Frivilligt arbejde fx tillidsposter eller ledelse af ERFA-grupper for FDDB

”At ledsage og være bindeled til myndigheder, posthus, bank osv.”

Under denne aktivitet skal huskes ledsagelse til speciallæge herunder bl.a. fodlæge, som mange personer med døvblindhed benytter samt øjen- og ørelæge og tandlæge. FDDB er enig i at ifølge sektoransvaret skal hospitalet sørge for tolk og der skal selvfølgelig også være en tolk, når det handler om andre sundhedsmyndigheder. Det er dog stadig et behov for ledsagelse af kontaktperson i disse tilfælde. Det er vigtigt at der ved udregningen at timer er plads til dette – også fx at kontaktpersonen kan være der i længere tid, hvis der er ventetid.

TIMETAL

Praktiske eksempler på tidsforbrug ved bestemte kontaktpersonopgaver:

Eks. 1 – Besøg, kommunikation med den døvblinde, orientere om hverdagen, bistå med at læse breve, mails, regninger m.m. Kontaktpersonen besøger den døvblinde borger kl. 9.00 (herefter borgeren). Ved ankomst gennemgås bl.a. gårsdagens nyheder og informationer. Det drøftes, hvad der er sket siden sidst både i nærmiljø og i det fjerne. Borgeren fortæller, hvordan vedkommende har det, idet der er nogle situationer/oplevelser, der ønskes drøftet ift. planlægning af telefonopkald, hvor kontaktpersonen skal bistå ved formidling. Kl. er ca. 9.30. Herefter læses der f.eks. indkommen post, blade, aviser, computerlæsning, synsbeskrivelse i forbindelse med betaling af regninger i netbank. Derudover synsbeskrivelse ved hjælp til besvarelse af breve og mails samt formidling ved tlf. opkald. Synsbeskrivelse i forhold til sammensætning af farver af påklædning, blomster og andre praktiske forhold i hjemmet. Enkelte borgere har også brug for synsbeskrivelse i forhold til planlægning af madlavning, selve madlavningen og læsning af opskrifter. Ofte kan der være behov for gentagelser, for at sikre borgeren har forstået det. Kl. er nu 12.00. Tid forbrugt = ca. 3 timer

Eks. 2 - Ledsagelse på indkøb: Kontaktpersonen møder ind kl. 13.00 hos borger. De gennemgår sammen indkøbslisten, og borger har behov for synsbeskrivelse af madvarer i køleskabet (udløbsdato). I den forbindelse kommunikerer der også om andre emner f.eks. vejrforhold sne,

regn, sol som kan betyde ekstra opmærksomhed ved planlægning af dagens indkøb. Herefter skal der synsbeskrives som en del af forberedelsen til det forestående indkøb, hvor er pung, pose osv. Kl. er nu 13.30 og kontaktpersonen ledsager og synsbeskriver undervejs til indkøbscenter som nemt kan tage 30 min. Ved brug af bus kan det tage længere tid. I butikken synsbeskrives varerne, udbuddet af f.eks. æbler beskrives, datoer for varernes holdbarhed, priser mv formidles. Det kan være at der er mange mennesker i butikken og andre nyttige informationer, som personen med døvblindhed skal have. Undervejs drøfter borgeren de forskellige muligheder med kontaktpersonen og efterspørger relevante informationer specifikt om varen. Der skal herefter ledsages til kassen, hvor borger skal sætte varer på båndet samt betale og efterfølgende indsamle sine varer i poser. Kl. er nu ca. 14.45. Hjemturen tager igen ca. 30 min. Ved hjemkomst sætter borger varerne på plads, og der kan være behov for synsbeskrivelse i den forbindelse. Efter indkøbsturen har borger behov for kommunikation med sin kontaktperson uden forstyrrelser. Der kan f.eks. være behov for planlægning af næste mødeaftale. Kl. er nu ca. 16.00. Tid forbrugt = ca. 3 timer

Eks. 3 - Deltagelse i ERFA gruppemøde kl. 10-12. Borger bor ca. 10 km fra stedet: Kontaktpersonen ankommer til borgers hjem kl. 9.00. Kontaktpersonen synsbeskriver undervejs til bus, taxa eller bil. Kontaktpersonen bistår med ledsagelse, synsbeskrivelse og kommunikationsformidling til og under mødet, som starter kl. 10.00. Kontaktpersonen synsbeskriver, hvem der sidder i mødelokalet, hvor de sidder i forhold til hinanden, og hvor i lokalet de er placeret. Desuden formidler kontaktpersonen, hvad der står på bordet mv, og hvis borger ønsker det, synsbeskrives også hvad deltagerne har på. Under mødet ledsages der til og fra toiletbesøg ved behov samt under pausen. Ved behov kommunikationsformidler kontaktpersonen under mødet fx om der bliver smilet og grinet, om nogen nikker, rejser sig for at gå ud eller lignende. Kl. 12.00 slutter mødet. Der snakkes efter mødet med andre døvblinde deltagere, hvor der kan være behov for kommunikationsformidling. Herefter gøres der klar med påklædning, evt. ledsagelse til toiletbesøg inden afgang til transport, hvorunder der ligeledes synsbeskrives. Hjemkomst ca. kl. 13.00, hvor borgeren vel hjemme igen ofte har behov for en opsamling og en kommunikation med sin kontaktperson efter mødet. Kontaktpersonen tager afsted ca. 14.00. Tid forbrugt = ca. 5 timer

Eks. 4 - Besøg hos øjenlæge: Kontaktpersonen ankommer kl. 10.00 – der er aftalt tid hos øjenlægen kl. 10.45. Borger informerer kontaktpersonen omkring forventninger til kontaktpersonens rolle ud fra det behov for hjælp, som borgeren skønner at have behov for den pågældende dag i forbindelse med lægebesøget. Afgang ca. kl. 10.15, hvor der ledsages og synsbeskrives undervejs. Turen tager ca. 15 min. Borger ledsages til skranken, hvor der synsbeskrives samt kommunikationsformidles omkring ankomst og i venteværelset. Alt afhængig af om kontaktpersonen skal deltage under konsultationen synsbeskrives samt kommunikationsformidles der under samtalen. I de fleste tilfælde må borger og kontaktpersonen i lighed med andre personer, som har tid hos læge, ørelæge, øjenlæge m.m. forvente, at der kan være ventetid. Efter lægebesøget er kl. ca. 11.15. Der ledsages til garderobe og herefter transport

hjem. Kl. er nu ca. 11.35. Ofte har borger behov for at evaluere, opsamle og sikre korrekt forståelse af øjenlægebesøget med kontaktpersonen. Der kan være behov for ekstra tid til kommunikation, hvis borger er påvirket efter besøget og usikker på at have forstået tingene korrekt. Tid forbrugt = ca. 1,5 til 3 timer

Førnævnte eksempler er kun et udpluk af de timer som en kontaktperson skal bruge for at personen med døvblindhed kan "leve så normalt som muligt på trods af det meget svære kommunikationshandicap og massive ledsagebehov". FDDDB bemærker derfor, at det er vurderingen, at timetallet er for lavt sat under udmåling af fast ugentligt timetal. Desuden bør det præciseres at udgangspunktet i skemaet kan fraviges (selvfølgelig også til under men) særligt i den øvre ende, hvis der er særligt behov.

Særlige komplekse kontaktpersonopgaver/eller sager hvor der er brug for ekstra kontaktpersontimer:

- Døvblind forælder med to skolesøgende børn. Kontaktpersonopgaverne udover indkøb, aktiviteter osv. kan være: ledsagelse, synsbeskrivelse og kommunikationsformidling ved forældremøder, ledsagelse til børneundersøgelser o.lign. Der kan være et stort behov for formidling af kommunikation af samtalerne mellem andre forældre og børn. Mange informationer om børneopdragelse, udfordringer osv. foregår i aflevering og afhentningen af børnene. Ofte er der efterfølgende behov for at gentage det sagte, således at borger opfanger det indholdsmæssige budskab. Der kan også være brug for ledsagelse af forælder til børnenes aktiviteter og under f.eks. en fodboldkamp synsbeskrivelse og formidling.

– Døvblinde som anvender taktilt tegnsprog har som andre døvblinde behov for ledsagelse, synsbeskrivelse og kommunikationsformidling. Men disse opgaver er langt mere tidskrævende, og der kræves ofte ro, gentagelser, og at der er en fysisk tæt kontakt. Derudover foregår denne kommunikation betydeligt langsommere end det talte sprog (det gælder dog fortsat, at nogle borgere har brug for at det talte sprog gentages igen og igen).

– To døvblinde bor sammen eller personen med døvblindhed bor alene.

Bemærkninger puljetimer:

Puljetimer omfatter typisk ferie udenlands og i Danmark. Det skal huskes at døvblinde med massivt behov vil have brug for at have to kontaktpersoner med dvs. dobbelt op i forbrug af timer. Udover ferie skal puljetimer typisk dække alle former for kursusaktivitet, hvoraf mange for døvblinde vil foregå i FDDDB regi. Det er fx kurser på Fuglsangcentret, Kreativt kursus, Aktiv-weekend, FDDDBs 4 dages sommermøde (hver andet år), og kurser i træning af nye færdigheder f.eks. IKT og punkt. Til alle disse arrangementer vil fx taktile tegnsprogsbrugere have behov for to kontaktpersoner.

Handicappolitisk arbejde, foreningsarbejde o. lign. kan også være inkluderet i puljetimerne, hvis det ikke inkluderes i de ugentlige timer – for dem der har regelmæssigt frivilligt arbejde. Det bemærkes at handicappolitisk arbejde og øvrigt arbejde/kurser også kan foregå i udlandet. FDDB opfordrer til, at kvalitetsstandarderne nævner dette særskilt for at undgå sammenblanding af ferie og handicappolitisk arbejde/kurser. Det bør principielt ikke være sådan, at man som person med handicap skal stilles overfor valget om man enten vil holde ferie eller lave handicappolitisk arbejde, fordi man bliver straffet med træk i timerne, hvis man vælger det politiske arbejde. I den forbindelse henvises til Handicapkonventionens artikel 29 stk. b) ii, som handler om at fremme et miljø, hvor mennesker med handicap kan deltage i handicappolitisk arbejde på internationalt, nationalt, regionalt og lokalt niveau.

Foruden de nævnte aktiviteter kan tilføjes:

- Større familiearrangementer
- Højskole
- Miniferie
- Teaterforestillinger, museumsbesøg og andre kulturelle arrangementer også fx Nordisk kulturfestival på tegnsprog.
- Tegnsprogskurser

FDDB opfordrer til at der sættes et vejledende loft på puljetimer til ferie, kurser, frivilligt arbejde/handicappolitisk arbejde samt kulturelle arrangementer mv på 1000 timer pr. år.

FERIE

Hvad angår ferie ser det ud til at Fredericia kommune i sin tildeling af timer til maksimalt 14 dages ferie udlandet hvert andet år og 7 dages ferie i Danmark hvert andet år eller hvert år, hvis der ikke er udlandsferie har set på Ankestyrelsens principafgørelse 96-16 om udlandsbekendtgørelsen. Hertil bemærkes først og fremmest at principafgørelsen kun handler om dækning af ekstraomkostninger i forbindelse med udlandsophold og ikke timer eller i øvrigt ophold i Danmark. Som det også fremgår af afgørelsen holder ”de fleste lønmodtagere ... 5-6 ugers ferie om året”. Det synes derfor unødigt restriktivt kun at tildele timer til ferie i 7/14 dage om året, uanset om det er i Danmark eller udlandet. Det kan fx være, at den døvblinde borger ét år er på ferie i 2 uger i Danmark og 1 uge i udlandet eller bare 3 uger i Danmark, hvilket ikke kan anses for unormalt ift. andre borgere. FDDB opfordrer derfor til at standarden ændres, så det svarer til andre borgeres ferie i udlandet og Danmark.

DÆKNING AF FØLGEUDGIFTER TIL KONTAKTPERSON

I kvalitetsstandarden står der under "Egenbetaling": "Fredericia Kommune er ikke forpligtet til at betale kontaktpersonens udgifter. Derfor skal borgeren selv betale kontaktpersonens nødvendige udgifter til f.eks. møder og kurser. Det skyldes, at kontaktpersonens funktion er at ledsage og/eller afhjælpe borgerens svære funktionshandicap. Hvis kontaktpersonen ønsker at indtage mad og drikkevarer, skal udgiften dækkes af kontaktpersonen selv." Kun under pkt om ferie/kurser står der: "Efter en konkret, individuel vurdering kan Fredericia Kommune dække udgifter..."

Af vejledningen fremgår: "28. Som følge af, at kontaktpersonordningen skal medvirke til, at borgere, der er funktionelt døvblinde, kan leve så normalt som muligt, har Ankestyrelsen i SM C-32-05 fundet, at det kan være nødvendigt at yde hjælp til dækning af indirekte udgifter i forbindelse med kontaktpersonordningen, f.eks. udgifter til kontaktpersonens fortæring og opholdsudgifter, i tilfælde, hvor kontaktpersonens tilstedeværelse i forbindelse med aktiviteten er nødvendig." Vejledningen siger altså at der skal dækkes i flere tilfælde end bare ved ferie –det kan fx være ved kurser og der står ikke det er begrænset til døgnophold. FDDB foreslår derfor en præcisering, så det svarer til vejledningen.

Ifht ferie bør der tilføjes i kvalitetsstandarden, at der efter en konkret individuel vurdering kan ydes tilskud til billigst mulige ophold jf. at udlandsbekendtgørelsens § 5 ikke sætter en begrænsning på, hvilken type udgifter der kan dækkes på ferie: "§ 5. Ud over den hjælp, der efter reglerne i denne bekendtgørelse kan bevares under midlertidige ophold i udlandet, kan der i forbindelse med kortvarige ferieophold i udlandet i særlige tilfælde efter en konkret vurdering ydes tilskud til dækning af ekstra omkostninger, der er forbundet med opholdet."

OM ANSÆTTELSE AF KONTAKTPERSON

I Fredericia kommunes udkast til kvalitetsstandard om ansættelse, står der at borgeren "kan" medvirke til at godkende kontaktpersonen. Ifølge vejledningen SKAL dette ske "30. Det er en ganske særlig opgave at finde frem til den rigtige kontaktperson til den enkelte døvblinde, fordi en sådan ordning stiller store krav til begge parter, både fagligt og personligt. Arbejdet med at finde og ansætte kontaktpersonerne forudsætter derfor en særlig viden om døvblindhed. Den døvblinde **skal** altid være med til at finde frem til og godkende den enkelte kontaktperson." FDDB opfordrer derfor til at ændre kvalitetsstandarden så den svarer til vejledningen.